

A) Hizkuntzabidun eskola zer da?

Hizkuntzabitasunaren esanahiaren definizio argi eta egoki batetik hasita, hizkuntzabidun eskolak zer diren esaten saiatuko gara. Izan ere, problematika honek hizkera berezi eta propioa duten Espainiako eskualde guziak kezkatuak daduzka. Zenbait haur, eskola-bidean hasterakoan, amagandik jasotako hizkuntzarekin beste gabe etortzen da; eskolaketa, ordea, beste hizkuntza batetan ematen zaio, Estaduak ofizialtasunez izendatutako hizkuntzan hain zuzen.

Hizkuntzabidun eskola baten estruktura era askotakoa izan daiteke. Hala ere, pondu batetan datoz denak bat: bi hizkuntza hauek ez dituzte haurrek batera inoiz ikasiko. Bietako batek, eskolan ezarritakoari urte batzuen aurrea daramakio. Hizkuntzabitasun hau da, hain zuzen, bigarren mailako edo hizkuntzabitasun goiztarra deitu daitekeena, hau da *eskolako hizkuntzabitasuna* (1).

(1) TABOURET-KELLER, ANDRÉE: *Études sur le langage de l'enfant*. Paris, 1962, 173 horr.

Basian dugun problema aztertzean, zenbait eskola-estrukturatarara jo genezake:

1. Estaduan minoria den talde bati bere hizkuntzan irakatsi.
2. Minoria bati bere hizkuntza eta gehientasunarena ere irakatsi.
3. Beren hizkuntza egiten duten minoriei gehienek hizkuntza irakatsi (gure eskualde hizkuntzabidunetako egoera, hain zuzen).

B) Zein posibilitasun eskaintzen ditu bidegurutze honek?

Hiru estruktura horietako bakoitzak, beste lan-hipotesi askotara eramango gaitu, honela lehenaz gain problematika ugarituz eta nahastuz doakigu:

- hiru eskola-bide izanen ditugu?
- hiru programazio?
- hiru psikolinguistika?
- hiru soziolinguistika?

Europari begira ari garela, hizkuntzabidunen eskolaz mintzatzean, 1. eskolamotaz jardutea izango da. Hauetan, minorien hizkuntza da nagusi, eta heziketaren oinarri. Lurreko hizkuntza ofiziala ez da sartzen arik eta lehenengo hizkuntza ongi finkatu arte. Eta hau, zortzi edo bederatzi urtetara arte ez da lortzen, lehen mailako heziketa on bat beren hizkuntzan hartzen ari diren haurengan.

Edozein jokaera hartzen dela ere, *mintzaera-borroka oinarritzat* duen hizkuntzabidun eskola beti da sesio-bide eta konfliktibua; bizi den girotik bertatik sortua da, eta *disglosikoa* deiua izan da zientifikoaren artean. Honelakotan, zera gertatzen da:

Bi hizkuntza, edo bi hizkuntza-mota, gain-jarriak ditugu hor. Bata, goi-mailakoa (A) indar eta itzal handiagokoa, erlazio ofizialetan (bizitza publikoan, irakas-kintzan, etab.) erabilia. Eta bestea (B), behe-mailakoa, ia sukaldean eta familia giroan bakarrik mintzatua (2).

Gure hizkuntzabidun eskolak, beraz, aurrez-aurre eta zenbaitetan batak bestea irentsi eta elkar suntsitzeko grinaz bizi diren bi hizkuntzen gizarte giroan sortzen dira:

DISGLOSIA—»HIZKUNTZABITASUNA—»HIZKUNTZEN BORROKA
(inguru-giroa) (eskola) (haurrak—»gizartea)

D) Amagandiko mintzairam oinarritutako hizkuntzabidun eskola baten aurre-planeamendu zientifikoak, zer eskatzen du?

Hizkuntzabidun eskola onak aurre-antolatzea, egokiro eta aurrez egiztaturiko lan-hipotesitik hastea izango da:

Haur bati amagandik edoskitako hizkuntzan behar bezala erakusten bazaio, beste bigarren hizkuntza batetara ere trasferentzia positibu bat egin lezake.

Amagandiko hizkuntza egokiro irakasteak, hizkuntza hau minoriena denean, problema asko sortzen ditu, eta serioki aztertu beharreko arazoak gainera.

Ekonomi aldetik hizkuntzen handizabaltzea eta erakunde-handitzea eskatzen du hizkuntzabitasun horrek. Izan ere, nazio-barneko migrazio mogimenduak hizkuntza bakardun taldeen dendua eta ekilibrioa hautsi egiten dute, eta, honegatik, haur eskolaratu guzian ez dugu aurkitzen hizkuntza-dominantzia bat-bera.

Haurrak kriterio honekin klasifikatzeak, hizkuntzen dominan-

(2) NINYOLES, RAFAEL LUIS: *Idioma i prejudici*, Ed. Moll, Palma de Mallorca, 1971, 40 horr.

tziaren arabera alegia, aurre-planeamenduak egiteak eta haurrak eskola-geletan neurri hari dagokionez banatzeak asko eskatzen du. Gainera, linguistika berezitasun horiek egokiro eraman ditzakeen maisu-talde bat beharko da. Honelako eskolak, hizkuntzabakardun ikastolak baino irakasle gehiago eskatzen ditu.

Azkenik, beharrezkoa zaio eskolari, hartu behar dituen hizkuntzabidun haurrentzat zein bide urratu behar duen galdetzea, onartu den ideologia zientifikoki planifikatuz; eta, onenean, bai eskualdeko, bai kanpotik etorritako talde tipiak errespetatuz. Antolamendu burutsu eta zientifiko batekin bi arrisku baztertuko ditugu: denbora guti barru sor daitezkeen heziketa politiko anormalak, eta lotsagarriagoa izango litzakeena, bi hizkuntzetan haurrak analfabetatzea, hau da, haurrak analfabeto bihurtzea.

Itzultzaile: j. j. iturriotz